

## РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Галина Стамова Чанева, дм

Катедра „Здравни грижи“

ФОЗ „Проф. д-р Цекомир Воденичаров, дмн“

Медицински университет - София

**Относно:** провеждане на открито заседание за защита на дисертационен труд на тема: „Значими аспекти на сестрински грижи при онкологично болни пациенти“, разработен от Поля Тодорова Гергова с научен ръководител доц. д-р Стела Людмилова Георгиева, д.м.

### **Актуалност на дисертационния труд:**

Разработеният от Поля Гергова дисертационен труд на тема: „Значими аспекти на сестрински грижи при онкологично болни пациенти“ е насочен към анализиране на професионалните компетенции и готовността на медицинските сестри за активно участие в грижите при пациентите с онкологични заболявания. Все по-нарастващото разпространение на онкологичните заболявания, както и лошата прогноза на някои от заболяванията, поставят пациентите пред сериозни изпитания, с които те не могат да се справят без квалифицираната помощ на медицинските сестри, както по време на болничното лечение, така също и при грижите в дома. Онкологичните заболявания имат съществена социална значимост, поради скъпо струващото лечение, високотехнологичната апаратура, както и психоемоционалните аспекти на качеството на живот.

### **Структура на дисертационния труд:**

Дисертационния труд е структуриран в четири глави: първа глава – литературен обзор; втора глава – цел, задачи и методология на проучването; трета глава – резултати и обсъждане; четвърта глава –

изводи, препоръки и приноси. Обемът на дисертационния труд включва 142 стандартни машинописни страници, като резултатите са нагледно представени на 60 фигури, 24 таблици и 8 приложения. Използваната литература обхваща 216 заглавия, от които 67 на кирилица и 149 на латиница.

В литературния обзор е обоснована социалната значимост на онкологичните заболявания, като са представени актуални епидемиологични данни по отношение на разпространението на онкологичните заболявания в Европа и в световен мащаб. Анализирани са демографски данни и заболеваемостта от онкологични заболявания в страната за 2019, 2020 и 2021 годна. Описана е дейността на Националния раков регистър.

Докторантката описва европейски и световни практики на грижите за пациенти с онкологични заболявания. Направена е характеристика на грижите за онкологично болни пациенти в исторически аспект, както в международен план, така и в нашата страна. Анализирани са нормативната документация в страната, включително и медицинския стандарт по „медицинска онкология“, както и обучението на медицинските сестри по онкологични сестрински грижи. Направен е сравнителен анализ по отношение на развитието на професионалните компетенции на медицинските сестри за предоставяне на качествени грижи за пациентите с онкологични заболявания.

Целта и задачите на дисертационния труд са ясно и конкретно формулирани, като съответстват на избраната от докторантката тема и са насочени към проучване на организацията на сестринските грижи за пациенти с онкологични заболявания в стационарни и амбулаторни условия, както и разработване на модел за оптимизиране на грижите.

Методиката на изследването включва предмет, обект и признаци на проучването. Включените в изследването респонденти са от четири различни групи: 153 студенти от специалност „медицинска сестра“; 52 медицински сестри работещи в онкологични звена; 19 експерта; 67 пациенти с онкологични заболявания.

Описани са организацията на изследването и етапите – първи етап – подготовка на проучването; втори етап – събиране на емпирична социологическа информация; трети етап – обработна и анализ на данните.

Използваните методи са: документален метод; социологически методи – анкета и интервю; статистически методи. Разработени са три анкетни карти: за студенти и дипломанти; за медицински сестри, работещи в онкологични звена и за експерти при лечение и грижи за пациенти с онкологични заболявания. Докторантката разработва въпросник за провеждане на интервю с онкологично болни пациенти, включващ три части: информираност на пациентите и отношението на медицинските специалисти към тях; оценка на физическото, психическото, емоционалното и социално състояние на пациентите; здравно-демографска характеристика.

Резултатите са представени нагледно и аналитично в трета глава. Докторантката анализира организацията на сестринските грижи за онкологично болни пациенти в стационар и амбулаторни условия, на основата на сестринската документация. Социално-демографската характеристика на медицинските сестри показва, че 1/3 от изследваните лица са на възраст до 30 години, а близо половината са завършили висше образование на ОКС „бакалавър“.

Повече от половината от респондентите посочват, че грижите за онкологично болните са много специфични и изискват допълнително

обучение и висока квалификация. Медицинските сестри, работещи в онкологични структури нямат достатъчно участие в научно-изследователските дейности, според експертите, включени в проучването.

Според получените резултати, както експертите, така и повече от половината от анкетираните медицински сестри, посочват необходимостта от специални професионални компетенции за осъществяването на сестрински грижи за пациенти с онкологични заболявания.

Най-често срещаните локализации на злокачествените заболявания при изследваните пациенти са: рак на млечната жлеза; рак на дебелото черво, ректума, щитовидна жлеза и стомах – близо 1/3 от респондентите. Пациентите като цяло са удовлетворени от комплексните грижи, извършвани от медицинските сестри в болнични условия. Тревожни са резултатите, че при половината от пациентите, заболяването е диагностицирано при наличие на усложнения. Активното участие на медицинските сестри за провеждане на превантивни грижи и обучение на пациентите по отношение на рисковите фактори е от особено значение за намаляване на заболеваемостта в онкологията.

На основата на получените резултати от изследването е разработен схематичен модел за подобряване на организацията на здравните грижи за пациентите с онкологични заболявания, като е поставен акцент върху ролята на онкологичната медицинска сестра.

Използван е научен стил и език за разкриване на проблематиката по отношение на организацията на здравните грижи за пациенти с онкологични заболявания.

#### **Приноси на дисертационния труд:**

Приносите на дисертационния труд имат теоретична, методична и практическа насоченост:

- Направен е задълбочен анализ на социалната значимост на онкологичните заболявания и техните рискови фактори в глобален мащаб и в нашата страна.
- Проведено е комплексно социологическо проучване насочено към спецификата на здравните грижи за онкологично болни.
- Разработен е формуляр за предоставяне на информация на пациентите за справяне със заболяването след дехоспитализация
- Разработена е учебна програма за избираема учебна дисциплина с насоченост към профилактиране на онкологичните заболявания, тяхното ранно диагностициране, предотвратяване на негативните им ефекти и подобряване качеството на живот на пациентите.
- Разработен е модел за оптимизиране на процеса на здравни грижи в стационарните и амбулаторни онкологични структури.

Изводите са аналитично и синтетично представени, като са дефинирани основните проблеми на сестринските грижи за пациентите с онкологични заболявания. Докторантката притежава умения за коректно използване на научни данни и информация, тяхната обработка, анализ и представяне.

Авторефератът на дисертационния труд включва основните елементи на проведеното изследване. Докторантката представя 4 публикации, свързани с темата на дисертационния труд, които са публикувани в рецензирани списания и сборници от конференции.

#### **Биографични данни за докторанта:**

Поля Гергова се дипломира по специалност «медицинска сестра» през 1995 година в ПМИ – гр. Плевен. През 2005 завършва ОКС

«бакалавър» по здравни грижи, а през 2007 – ОКС «магистър» във ФОЗ на МУ- гр. Плевен. Специалност по «Медицинска педагогика» придобива през 2017 година, а през 2023 година – «Специални грижи за пациенти с онкологични заболявания». Професионалната реализация на докторантката започва като медицинска сестра в Клиника по «Ортопедия и травматология» в гр. Плевен. От 2008 година до настоящия момент П. Гергова е асистент във Факултета по Здравни грижи, Катедра «Сестрински хирургични грижи» на МУ-Плевен, като участва в практическото обучение на студентите от специалност «медицинска сестра».

### **Заключение:**

В заключение считам, че дисертационния труд на тема: „Значими аспекти на сестрински грижи при онкологично болни пациенти“ напълно отговаря на изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Медицински университет – Плевен, поради което давам положителна оценка и предлагам на членовете на научното жури да вземат решение, за присъждане на образователната и научна степен «доктор» на Поля Тодорова Гергова по професионално направление 7.4. Обществено здраве и научна специалност Управление на здравните грижи.

Рецензент: **На основание чл. 59 от ЗЗЛД**

20.03.2024 г.

проф. Г.Чанева, дм

## **REVIEW**

by Prof. Galina Stamova Tchaneva, PhD

Department of Health Care

FPH "Prof. Dr. Tzekomir Vodenicharov, MD, DSc"

Medical University of Sofia

Regarding: holding an open meeting for the defense of a dissertation on the topic: "Important aspects of nursing care for oncological patients", developed by Polyana Todorova Gergova with scientific supervisor

Assoc. Dr. Stella Lyudmilova Georgieva, PhD

### **Relevance of the dissertation:**

The dissertation work developed by Polyana Gergova on the topic: "Important aspects of nursing care for oncological patients" is aimed at analyzing the professional competencies and readiness of nurses for active participation in the care of patients with oncological diseases. The ever-increasing prevalence of oncological diseases, as well as the poor prognosis of some of the diseases, put patients in front of serious trials that they cannot cope with without the qualified help of nurses, both during hospital treatment and also at home care. Oncological diseases have a significant social significance, due to the expensive treatment, the high-tech equipment, as well as the psycho-emotional aspects of the quality of life.

### **Structure of the dissertation:**

The dissertation work is structured in four chapters: first chapter – literature review; second chapter – purpose, tasks and methodology of the study; third chapter – results and discussion; fourth chapter - conclusions,

recommendations and contributions. The volume of the dissertation includes 142 standard typewritten pages, and the results are graphically presented in 60 figures, 24 tables and 8 appendices. The literature used covers 216 titles, of which 67 are in Cyrillic and 149 are in Latin.

The literature review substantiates the social significance of oncological diseases, presenting current epidemiological data regarding the spread of oncological diseases in Europe and worldwide. Demographic data and the incidence of oncological diseases in the country for 2019, 2020 and 2021 have been analyzed. The activity of the National Cancer Registry is described.

The doctoral student describes European and global practices of care for patients with oncological diseases. A characterization of the care of oncological patients is made in a historical aspect, both internationally and in our country. The normative documentation in the country was analyzed, including the medical standard for "medical oncology", as well as the training of nurses in oncology nursing care. A comparative analysis was made regarding the development of the professional competencies of nurses to provide quality care for patients with oncological diseases.

The aim and tasks of the dissertation work are clearly and specifically formulated, corresponding to the topic chosen by the doctoral student and aimed at researching the organization of nursing care for patients with oncological diseases in inpatient and outpatient settings, as well as developing a model for optimizing care.

The research methodology includes subject, object and signs of the research. The respondents included in the study are from four different groups:



153 students from the "nursing" specialty; 52 nurses working in oncology units; 19 experts; 67 patients with oncological diseases.

The organization of the research and the stages are described - first stage - preparation of the research; second stage – collection of empirical sociological information; third stage – data processing and analysis.

The methods used are: documentary method; sociological methods - survey and interview; statistical methods. Three questionnaires were developed: for students and graduates; for nurses working in oncology units and for experts in the treatment and care of patients with oncological diseases. The doctoral student develops a questionnaire for conducting an interview with oncological patients, including three parts: awareness of patients and the attitude of medical specialists towards them; assessment of patients' physical, mental, emotional and social condition; health and demographic characteristics.

The results are presented graphically and analytically in the third chapter. The doctoral student analyzes the organization of nursing care for oncological patients in inpatient and outpatient settings, based on nursing documentation. The socio-demographic characteristics of the nurses show that 1/3 of the examined persons are under the age of 30, and nearly half have completed higher education at the EKD "Bachelor".

More than half of the respondents indicate that the care of cancer patients is very specific and requires additional training and high qualification. Nurses working in oncology structures do not have enough participation in research activities, according to the experts involved in the study.

According to the obtained results, both the experts and more than half of the surveyed nurses indicated the need for special professional competencies for the implementation of nursing care for patients with oncological diseases.

The most common localizations of malignant diseases in the studied patients are: breast cancer; colon, rectal, thyroid and stomach cancer – nearly 1/3 of respondents. Patients are generally satisfied with the complex care provided by nurses in hospital settings. The results are alarming, that in half of the patients, the disease was diagnosed in the presence of complications. The active participation of nurses in conducting preventive care and educating patients regarding risk factors is of particular importance in reducing morbidity in oncology.

Based on the research results, a schematic model was developed to improve the organization of health care for patients with oncology diseases, emphasizing the role of the oncology nurse.

A scientific style and language was used to reveal the problematic regarding the organization of health care for patients with oncological diseases.

#### **Contributions of the dissertation:**

The contributions of the dissertation have a theoretical, methodical and practical focus:

- An in-depth analysis of the social significance of oncological diseases and their risk factors on a global scale and in our country was made.
- A complex sociological study focused on the specifics of health care for cancer patients was conducted.

- A form was developed to provide information to patients on coping with the disease after discharge

- A curriculum has been developed for an elective course aimed at prevention of oncological diseases, their early diagnosis, prevention of their negative effects and improvement of patients' quality of life.

- A model was developed to optimize the health care process in inpatient and outpatient oncology structures.

The conclusions are analytically and synthetically presented, defining the main problems of nursing care for patients with oncological diseases. The doctoral student has skills for correct use of scientific data and information, their processing, analysis and presentation.

The abstract of the dissertation work includes the main elements of the conducted research. The doctoral student presents 4 publications related to the topic of the dissertation, which have been published in peer-reviewed journals and conference proceedings.

#### **Biographical data for the candidate:**

Polya Gergova graduated in the specialty "nurse" in 1995 at PMI - Pleven. In 2005, she graduated with a Bachelor's degree in health care, and in 2007 with a Master's degree at the Faculty of Public Health of the Medical University of Pleven. She acquired a specialty in "Medical pedagogy" in 2017, and in 2023 - "Special care for patients with oncological diseases". The professional realization of the doctoral student began as a nurse in the "Orthopaedics and Traumatology" Clinic in the city of Pleven. From 2008 to the present, P. Gergova has been an assistant at the Faculty of Health Care, Department of

"Nursing and Surgical Care" of MU-Pleven, participating in the practical training of students from the specialty "Nurse".

**Conclusion:**

In conclusion, I believe that the dissertation work on the topic: "Important aspects of nursing care for oncological patients" fully meets the requirements of the Regulations on the terms and conditions for acquiring scientific degrees and holding academic positions at the Medical University - Pleven, therefore I give positive evaluation and I propose to the members of the scientific jury to make a decision to award the educational and scientific degree "doctor" to Polyana Todorova Gergova in professional field 7.4. Public Health and Science Speciality Health Care Management.

20.03.2024

Reviewer: **На основание чл. 59 от ЗЗЛД**

Prof. G. Tchaneva, PhD